

Keskustelupaperi yhteistakuujärjestelmien rakentamiseen liittyvistä näkökannoista Suomen erityispiirteet huomioiden

Työryhmä: Saraste L (pj), Näyskä P, Jokela T, Rantala J SEKÄ FIVA edustus tarkkailijajäsenenä; Niittuinperä J, Welin-Siikaluoma P, Blomster T

1. JOHDANTO JA YHTEENVETO JOHTOPÄÄTÖKSISTÄ

Tässä muistiossa pohditaan erityisesti Suomen näkökulmasta näkökantoja EU:n kaavailuihin vakuutusalan yhteistakuujärjestelmien (IGS) mahdollisesta harmonisoinnista. Luvussa 2 esitetään lyhyesti EU:n kaavailujen lähtökohdat. Luvussa 3 pohditaan yhteistakuihin liittyviä yleisiä näkökohtia. Luvuissa 4 ja 5 käsitellään yhteistakuita suomalaisesta näkökulmasta vahinkovakuutuksen ja henkivakuutuksen osalta erikseen. Lopuksi luvussa 6 esitetään johtopäätökset.

Liitteessä kuvataan ne toimenpiteet ja prosessi, joilla Suomessa nykyisillä vakuutusyhtiön selvitystila- ja konkurssisäännöksillä pyritään turvaamaan vakuutetut edut tilanteessa, jossa vakuutusyhtiö ei enää täytä vakavaraisuusvaatimuksia. Lisäksi tarkastellaan hieman numeroiden kautta yhteistakuun tarpeen todennäköisyyttä.

Muistion pohdinnat ovat yleisellä tasolla eikä esimerkiksi mahdollisen yhteistakuun rahoituksen yksityiskohtia kuten esimerkiksi kustannusten jakoperusteita käsitellä.

Muistion keskeiset johtopäätökset ovat:

- Solvenssi II -lainsäädäntö on merkittävästi parantanut eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden riskienhallintaa, vakavaraisuuden arviointia ja turvaavuutta ja siten pienentänyt todennäköisyyttä vakuutettujen etujen menetyksille. Samalla on pienentynyt myös tarve yhteistakuujärjestelmille.
- Kotivaltioperiaate sopii huonosti yhteistakusäännösten yksinomaiseksi harmonisoinnin periaatteeksi.
- Ennakkorahastointi soveltuu huonosti yhteistakuun kustantamiseen erityisesti runsaasti säästöä sisältävissä vakuutuksissa.
- Riski- ja säästövakuutuksia varten tarvitaan erilaiset periaatteet ja säännökset mahdollisessa harmonisoinnissa.
- Erillisen viranomaisen perustaminen elvytys- ja kriisinratkaisu- (Recovery ja Resolution, käytetään myös R&R lyhennettä) vaiheiden ja yhteistakuun hoitoa varten on tarpeetonta.
- Suomen näkökulmasta nykyisten lakisääteisten lajien yhteistakuujärjestelmien säilyminen on ensisijainen tavoite eikä mahdollinen harmonisointi saisi vaikeuttaa niiden kattavuutta ja toimivuutta
- Suomen näkökulmasta ja varmaan yleisemminkin suurimmat puutteet vaikeuksiin joutuneiden vakuutusyhtiöiden asiakkaiden etujen turvaamisessa liittyvät epäselviin ja puutteellisiin toimivaltasuhteisiin rajat ylittävässä tarjonnassa. Tämän takia R&R-vaiheiden riittävä harmonisointi

ja erityisesti toimivaltasuhteiden määrittely rajat ylittävissä tarjonnassa on selvästikin ensisijainen tehtävä. Yhteistakuullehan syntyy tarve vain silloin, jos R&R-vaiheessa epäonnistutaan.

- **Yhteistakuusäännösten ja niiden harmonisoinnin tarpeellisuutta ja rakennetta voidaan objektiivisesti arvioida vasta, kun tiedetään, millaiseksi R&R-vaiheiden ja yhteistakuusäännösten harmonisointi muodostuvat.**

2. Yhteistakuiden harmonisointikaavailut osana Solvenssi II:n arviointiprosessia

EU:n laajuisen Solvenssi II -säännösten perustana olevan direktiivin mukaan komission tulee antaa Euroopan parlamentille arvio tiettyjen direktiivin säännösten toimivuudesta ja kehittämistarpeista (arvio 31.12.2020 mennessä), joka sitten käsitellään yhdessä trilogi-osapuolten; komission, parlamentin ja neuvoston kanssa. Arvion tekemisen tueksi komissio on pyytänyt Euroopan vakuutusvalvontaviranomaiselta EIOPA:lta ns. teknistä neuvoa. Komissio asetti pyyntöön vastaamisen määräajaksi 30.6.2020, mutta korona-pandemian aiheuttaman poikkeustilanteen seurauksena määräaika on pidennetty 31.12.2020 asti.

Pyynnön yhtenä osana käsitellään kansallisten yhteistakuujärjestelmien mahdollista harmonisointia:

- *EIOPA is asked to advise on whether there is a need for minimum harmonising rules for national insurance guarantee schemes. In particular, EIOPA is asked to advise on whether the rules in the following areas need to be harmonised: role and functioning of IGSs, their geographical coverage, cross-border coordination mechanisms, eligible policies, eligible claimants, funding, and policyholder information.*
- *In the context of policies sold via free movement or services or branches, EIOPA is, in particular, asked to consider whether possibly harmonised rules for national insurance guarantee schemes should enable a recourse to the IGS of the home Member State in order to protect policy holders in the other Member States where the undertaking is operating.*
- *Where EIOPA identifies a need to harmonise rules, it is asked to advise which principles should apply.*

EIOPAn teknistä neuvoa pyydetään myös vaikeuksiin joutuneen vakuutusyhtiön R&R-käytäntöjen mahdollisesta harmonisoinnista:

- *EIOPA is asked to assess whether the Solvency II rules on the recovery of undertakings in stressed situations should be further developed, including harmonised early intervention powers and preventive recovery planning. EIOPA is further asked to advise on which elements and rules should be added.*
- *Similarly, EIOPA is asked to advise on whether there is a need for minimum harmonised rules regarding resolution of insurance or reinsurance companies, including resolution planning. In addition, EIOPA is asked to advise on which tools should be created to address the failure or the risk of failure of insurance or reinsurance companies as well as on what the scope of resolution planning should be.*

Vastauksensa laatimista pohjustaakseen EIOPA julkaisi kesällä 2019 omat alustavat ajatuksensa dokumentissa [EIOPA-BoS-19-259](#) (myöh. "Opinion"). Tätä dokumenttia koskevan konsultaation määräaika on myös 31.12.2020. Seuraavassa luvussa kommentoidaan eräitä Opinionissa esitettyjä ajatuksia yleisellä tasolla.

3. Yleisiä näkökohtia yhteistakuusta

a) Yhteistakuun tarpeellisuuden arviointia yleisellä tasolla

Solvenssi II on merkittävästi parantanut eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden riskienhallintaa, vakavaraisuuden arviointia ja turvaavuutta ja siten pienentänyt todennäköisyyttä vakuutettujen etujen menetyksille. Samalla on pienentynyt tarve yhteistakuujärjestelmille.

Solvenssi II:n ylemmän vakavaraisuusrajan SCR teknisessä laskennassa käytettävä turvaavuustaso on huomattavan korkea eli 99,5 % yhden vuoden aikajänteellä vastaten siis SCR-tasoisella vakavaraisuudella toimittaessa konkurssia kerran 200 vuodessa. Todellinen SCR-rajaa vastaava konkurssitodennäköisyys voidaan arvioida tätäkin pienemmäksi, kun otetaan huomioon toimenpiteet, joihin yhtiön on oma-aloitteisesti tai valvontaviranomaisen vaatimuksesta ryhdyttävä vakavaraisuuden heikentyessä.

Tärkeää on myös muistaa, että useimmat yhtiöt pitävät vakavaraisuutensa huomattavasti SCR-vaatimusta korkeammalla tasolla. Myös markkinakäytäntö ja valvonta ovat johtaneet siihen, että yhtiöiltä edellytetään vähintään noin 150 – 200 % pääomia suhteessa SCR:än. Vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä seurataan ajantasaisesti, ja rajojen alittaminen johtaa valvonnan asteittaiseen kiristymiseen ja tarvittaessa viranomaistoimenpiteisiin.

Korvauksensaajien turvaa EU:n tasolla edistäisi edelleen, jos pyrkimys R&R-säännösten harmonisointiin ja järkevöittämiseen toteutuisi.

Tilanne Suomessa on jo ennestään ollut parempi kuin monessa muussa maassa. Vakavaraisuuden tärkeyden ymmärtäminen ja hyvä tekninen osaaminen ovat meillä vanhaa perua ja myös valvontakulttuuri on hyvä.

Lakisääteisissä vakuutuslajeissa on Suomessa yhteistakuujärjestelmät, jotka takaavat korvausten maksamisen täysimääräisenä myös konkurssitilanteessa. Vapaaehtoisissa vakuutuksissakin vakuutettujen etujen turvaaminen on selvitystilä- ja konkurssisäännösten keskeinen tavoite. Erityisesti vakuutussaattavien vahva etuoikeus ja vaatimus erityisen selvityspesän perustamisesta ovat tehokkaita välineitä huolehtia käytännön toiminnan jatkuvuudesta ja luotettavuudesta myös selvitystilassa. Selvityspesälle perustetaan oma, yhtiön aikaisemmasta johdosta riippumaton hallinto, joka voi jatkaa korvausten selvittelyä ja maksamista myös selvitystilan aikana. Ensisijaisena tavoitteena on saada aikaan kannansiirto toiseen vakuutuslaitokseen. Vasta sitten, jos se ei onnistu, lähdetään omaisuuden realisoinnin ja jakamisen tielle.

Säännösten toimivuutta voi siis pitää suhteellisen hyvänä, vaikka joitakin kehittämistarpeita on olemassa. Selvitystilaprosessia sekä yhteistakuun tarvetta kuvataan tarkemmin tämän muistion liitteissä 1 ja 2.

b) Minimi- vai maksimiharmonisointi?

Komission selvityspyynnössä puhutaan minimiharmonisoinnista, mikä vaikuttaisi käytännössä ainoalta toimivalta mallilta. Perussy tähän on se, että kansallisesti yhteistakuille on hyvin erilaisia tarpeita; esimerkiksi Suomessa lakisääteisissä vakuutuksissa tulee kysymykseen vain 100 %:n suoja.

Maksimiharmonisoinnissa erilaiset kansalliset tarpeet pitäisi analysoida vähintään vakuutuslajitasolla tai jopa tuotetasolla, mikä ei käytännössä liene mahdollista. Esimerkiksi se vaihtelee suuresti, mitä kussakin maassa katetaan lakisääteisillä vakuutuksilla. Eläketurvan järjestämisessä ns. kolmannen pilarin eli vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen rooli ja koko vaihtelevat suuresti maiden välillä. Kansallisten tarpeiden erilaisuus heijastuu myös nykyisten kansallisten yhteistakuujärjestelmien kirjavuutena.

Maksimiharmonisoinnissa täyden kattavuuden tavoittelu esimerkiksi lakisääteisissä vakuutuksissa todennäköisesti johtaisikin siihen, että takuun tosiasiaassa tulisi olla liki kaikissa lajeissa ja kaikkialla 100 %, mikä ei liene järkevä, realistinen tai edes tavoiteltava lopputulema.

c) Kotivaltio- vai toimintavaltioperiaate?

Kotivaltioperiaate tarkoittaa, että yhteistakuukorvaukset maksettaisiin ja rahoitettaisiin konkurssiin joutuneen yhtiön kotimaan yhteistakuujärjestelmästä, jos sellainen on olemassa, yhtiön kaikille asiakkaille heidän kotimaastaan riippumatta. Toimintavaltioperiaatteessa yhteistakuu taas koskee sekä korvausten että rahoituksen suhteen kaikkia ko. maassa toimivia vakuutusyhtiöitä ja niiden asiakkaita yhtiön kotivaltioista riippumatta samalla tavalla.

Kotivaltioperiaate antaa siis samanlaisen yhteistakuuturvan vakuutusyhtiön kaikille vakuutuksensaajille niissä maissa, joissa yhtiö toimii. Toisaalta, jos kotivaltiossa ei ole yhteistakuujärjestelyä, kyseisestä yhtiöstä vakuutuksensa ottaneilla ei ole yhteistakuun antamaa turvaa, vaikka toimintavaltio olisi sellaisen olemassaolon katsonut tarpeelliseksi säätää.

Kotivaltioperiaatteessa ei toteudu vakuutusyhtiöiden välinen kilpailuneutraliteetti, koska yhteistakuuseen liittyvät kustannukset ja yhteistakuun antama suoja voivat samalla markkinalla olla erilaisia sen mukaan, mikä on markkinalla toimivan yhtiön kotivaltio.

Toimintavaltioperiaatteessa yhteistakuuturva on kaikilla ko. toimintavaltion vakuutuksensaajilla sama ja sen laajuinen kuin toimintavaltiossa on lainsäädännöllä katsottu tarpeelliseksi. Toimintavaltioperiaate myös asettaa samalla markkinalla toimivat yhtiöt yhteistakuun osalta tasavertaiseen asemaan, koska yhteistakuuseen liittyvät järjestelyt ja kustannukset ovat kaikilla toimijoilla samat.

Kotivaltioperiaate ei tunnu ainakaan ainoana ratkaisuna toimivalta lähtökohdalta yhteistakuiden harmonisoinnille. Pääperustelut ovat samat kuin maksimiharmonisoinnin toimimattomuudelle. Kansalliset tarpeet eli se, mitä vakuutuksia ja millä tasolla on tarpeen turvata myös yhteistakuulla, ovat hyvin erilaisia, ja ne voidaan järkevästi ottaa huomioon vain toimintavaltion lainsäädännön kautta. Kotivaltioperiaate toteuttaisi toimintavaltion yhteistakuiden taustalla olevia yhteiskunnallisia tavoitteita sattumanvaraisesti ja valikoiden.

Kotivaltioperiaatteessa on kyse myös valvojariskistä, eli siitä, miten hyvin valvoja valvoo ulkomaista toimintaa ja ymmärtää toimintavaltion lainsäädäntöä. Yhteistyötä on valvojakollegioissa, mutta jos kollegiota ei ole, on valvojasta kiinni, kuinka paljon valvoja panostaa lainsäädännön pohtimiseen.

Kotivaltioperiaate korostaisi erityisesti pienillä markkinoilla ns. ison toimijan ongelmaa eli heijastusvaikutuksia vakuutusmarkkinoiden muihin toimijoihin, jos konkurssiin menneellä yhtiöllä on huomattavan suuri markkinaosuus. Erityisen vaikeaksi tilanne muodostuu, jos kyseisellä isolla toimijalla on huomattavan suuri volyymi kotivaltion ulkopuolella. Oletetaan esimerkkinä, että jonkin maan kotimarkkinan volyymi yhteistakuun piirissä olevien vakuutusten osalta on 100, vakuuttajan X osuus siitä on 30 ja X:n ko. lajin volyymi muulla EU:ssa on 1000. Jos yhteistakuun korvattavaksi tulisi 10 % koko yhtiön volyymistä, se olisi yhteensä 103, joka on kotivaltion jäljellä olevien yhtiöiden ao. volyymistä 147 %. Toimintavaltioperiaatteessa taas toimintavaltion muiden yhtiöiden kustannettavaksi jäisi ”oman maan” osuus 3 eli 4 % volyymistä. Jäljempänä mainituista syistä säästövakuutuksissa tämä ongelma olisi olennaisesti suurempi kuin riskivakuuksissa.

Puhdas kotivaltioperiaate edellyttäisikin ainakin riittävän isoille toimijoille yhden jäsenvaltion vakuutusmarkkinaa suurempaa riskinkantajaa. Kyseeseen voisi tulla esimerkiksi pankkiunionin tapainen

järjestely, jossa yhteistakuu kustannettaisiin EU-tasolla yhteisesti. Tällöin ehkä valvontaakin tulisi tältä osin keskittää. Viime kätisenä maksajana voisi myös olla yhtiön valvonnasta vastannut kotivaltio, mikä sekin on ongelmallista ainakin silloin, jos kyseessä on pieni valtio.

Yksi tärkeä näkökulma on, että vahingonkärsineellä tulisi konkurssitilanteessa olla mahdollisuus kääntyä oman maansa viranomaisten puoleen, jotka voivat auttaa tai jopa maksaa korvauksen ja hakea korvaukset sitten regressinä kotivaltion IGS:ltä. Tähänkin liittyy kuitenkin ongelmia, koska korvauksen maksaminen edellyttää korvauspäätöstä, ja nostaa siten kysymyksen, voiko valvoja tehdä korvauspäätöksiä ulkomaisen yhtiön puolesta kuten esimerkiksi pankkipuolella. Esimerkkinä liikennevakuutus, jonka osalta laissa on erityismääräys, että maassa tulee olla korvausasiamies. Tulisi ratkaista myös tulisiko vastaava säätää pakolliseksi kaikessa vapaan tarjonnan harjoittamisessa.

Kotivaltioperiaatteen hyvä puoli olisi, että rahoitusvastuu kohdistuisi konkurssiin joutuneen yhtiön kotivaltioon, jolla on myös ko. yhtiön valvontavastuu. Turvan pitää kuitenkin määräytyä toimintavaltion sääntöjen mukaan. Missään tapauksessa kotivaltioperiaate ei saisi estää myös toimintavaltioperiaatteen käyttöä, esimerkkinä Suomen lakisääteiset vakuutukset. Vahingonkärsineellä tulisi konkurssitilanteessa olla mahdollisuus kääntyä oman maansa viranomaisten puoleen, jotka voivat auttaa tai jopa maksaa korvauksen ja hakea korvaukset sitten regressinä kotivaltion IGS:ltä.

d) Säästö- ja riskivakuutukset erikseen

Säästö- ja sijoitustyyppisille vakuutuksille tuskin sopivat täsmälleen samanlaiset säännökset kuin riskivakuutuksille. Näiden vakuutustyyppien suuri ero on siinä, että riskivakuutuksissa yhteistakuun viimekätisten kustantajien eli vakuutuksenottajien mahdollisuus ”paeta” yhteistakuun kustannuksia vaihtoehtoihin tuotteisiin ovat huomattavasti vähäisemmät kuin säästövakuutuksissa. Monet riskivakuutukset on jo lailla säädetty pakollisiksi ja vapaaehtoisetkin riskivakuutukset ovat usein ns. välttämättömyyshyödykkeitä. Riskivakuutuksissa yhteistakuun edunsaaja- ja maksajakunta ei siis merkittävästi muuttuisi konkurssin seurauksena. Vapaaehtoisille säästövakuutuksille sen sijaan on olemassa runsaasti vakuutuksen ulkopuolisia vaihtoehtoja, mikä merkitsee, että yhteistakuun kustannuksia voisi olla ylivoimaista kattaa pelkästään säästövakuutuksia tarjoavien yhtiöiden rahoituksella.

Toinen syy käsitellä riski- ja säästövakuutuksia eri lähtökohdista on, että säästövakuutuksissa taseet eli mahdollisen yhteistakuun piiriin tulevat vastuut ovat aivan eri suuruusluokkaa kuin riskivakuutuksessa. Säästövakuutusten yhteistakuukaavailuissa tulisikin hakea vertailukohtaa vastaavan tyyppisten ei-vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden mahdollisista turvajärjestelyistä. Tällöin on kuitenkin erottavana tekijänä otettava huomioon, että talletussuojaa perustelevan ”run on bank”-riskin merkitys vakuutuksessa on olennaisesti vähäisempi kuin pankkitalletuksissa. Vakuutus säästöt eivät yleensä ole samalla tavalla nopeasti nostettavissa kuin pankkitalletukset eikä vakuutusyhtiöillä ole samanlaista merkitystä rahoitusjärjestelmän vakaudelle kuin pankeilla.

Säästövakuutuksiin liittyviä erityispiirteitä käsitellään tarkemmin vielä luvussa 5.

e) Etu- vai jälkikäteisrahoitus

Ainakaan säästövakuutuksissa ennakkorahastointiin tarvittava määrä ei liene ennakoitavissa niin tarkasti, että ennakkorahasto yksinään riittäisi, vaan varmistuksena tarvittaisiin myös jälkikäteisrahoituksen mahdollisuus. Toinen vaihtoehto olisi mitoittaa ennakkorahastointi epätarkoituksenmukaisen suureksi.

Ennakkorahastointi voisi aiheuttaa kilpailuvääristymiä ainakin, jos yhteistakuu perustuisi kotivaltioperiaatteeseen: vakuutusyhtiöt saattavat ryhtyä valitsemaan kotipaikkansa sellaisesta valtiosta, jossa yhteistakuumaksut ovat pienet tai niitä ei ole ollenkaan.

Etukäteisrahoituksessa olisi myös vastattava kysymykseen, kuka ennakkorahastoa hallinnoi. Kustannuksiltaan ja muutenkin paremmalta ratkaisulta vaikuttaisi se, että varat olisivat ao. toimijoiden taseissa ja hallinnoitavina kuin jonkin tehtävää varta vasten perustetun elimen tehtävänä. Jos yhteistakuu perustuisi toimintavaltioperiaatteeseen, EU-tasolla pitäisi huolehtia, että ennakkorahastointi on pakollista myös ulkomaiselle toimijalle.

Tilinpäätöskäytännöt ja IFRS:n raportointivaatimukset olisi luonnollisesti otettava huomioon sekä ennakko- että jälkikäteisrahoitusmallissa.

f) Erillinen viranomainen R&R varten?

Erillisen viranomaisen perustaminen R&R ja mahdollisesti myös yhteistakuun hoitoa varten tuntuu liialliselta vaatimukselta. Ainakin Suomessa selvitystila- ja konkurssisäännökset yhdistettynä lakisääteisten vakuutuslajien säännöksiin yhteistakuun käytännön toteuttamisesta (ks. liite ja luku 4) ovat täysin riittäviä ja toimivia ja täyttävät EIOPA:n opinion-paperissa esitetyt tavoitteet ”R&R-viranomaisen” lakisääteisistä vastuista, läpinäkyvistä menettelytavoista, terveestä hallinnosta ja asianmukaisista resursseista:

- Kun vakuutusyhtiön yhtiökokous tekee päätöksen selvitystilasta, on samalla valittava yksi tai useampi selvitysmies hallituksen, toimitusjohtajan ja mahdollisen hallintoneuvoston tilalle. Lisäksi Finanssivalvonnalla on oikeus määrätä yksi selvitysmies.
- Kun Finanssivalvonta määrää yhtiön selvitystilaan, se valitsee yhden tai useamman selvitysmiehen.
- Selvitysmiehet hoitavat vakuutusyhtiön asioita selvitystilan aikana. Selvitysmiesten toimikausi jatkuu toistaiseksi.
- Jos Finanssivalvonta konkurssitilanteessa tekee siitä esityksen, tulee tuomioistuimen määrätä pesähoitajaksi yksi viraston ehdottama henkilö jo muuten valittujen lisäksi.
- Jos vakuutuskantaa ei saada siirrettyä, lakisääteisissä vakuutuksissa korvausten hoito siirtyy asianomaisten lajien keskusorganisaatioiden hoidettavaksi. Ne hoitavat myös yhteistakuuun liittyvät muut tehtävät.
- Toimivaltasuhteet (mm. minkä maan konkurssilainsäädäntöä noudatetaan FOS-tilanteessa) ja miten korvauksia saa kulloinkin maksaa) ovat yksi keskeinen ratkaistava asia jo R&R-vaiheessa. Tämä jo itsessään edelleen perustelee R&R-säännösten uudistamisen ja harmonisoinnin tarvetta ensisijaisena ja astetta kiireellisempänä kohteena ennen yhteistakuuta.

Uuden viranomaisen perustaminen olisi siis ainakin Suomessa tarpeetonta ja aiheuttaisi vain hämmennystä ja vastuusuhteiden hämärtymistä.

g) Tartuntariski

Suomen keskittyneen vakuutusmarkkinan näkökulmasta tartuntariski voi muodostua yhdeksi keskeiseksi näkökulmaksi mahdollisen yhteistakuun toimivuuden kannalta. Jos yksi isompi toimija kaatuisi, niin miten se vaikuttaisi muihin yhtiöihin ja näiden vakuutuksenottajiin, mikäli yhteistakuujärjestelmä olisi toiminnassa? Eteenkin jälkikäteisen rahoittamisen (ex-post) mallissa, kun yhteistakuun kustantaminen siirtyy muille yhtiöille, riski vakuutusturvan tai säästöjen menettämiselle siirtyy siten myös toistenkin yhtiöiden vakuutuksenottajille, joskin eri volyymillä. Tartuntariskin osalta on myös huomioitava:

- Tartuntariskin määrittelyssä tulee olla tarkkana. Kun markkinat heiluvat, niin kaikilla toimijoilla menee huonosti, mutta tilanteen hallitsemista varten on mm. myötäsyklisiä vakavaraisuuslaskennan helpotuksia sekä yleisiä poikkeustoimia määräaikaiseen vakavaraisuusvaatimuksen alitusmahdollisuuteen. Tällöin tulisi tarkastella enemmänkin tilannetta, että yhden yhtiön ahdinko siirtyy toiseen ilman samaa laukaisevaa riskiä ja tämän sidonnaisuuden tuomaa lisäriskiä. Toisaalta voidaan ajatella, että laukaiseva riski voi olla kaikille sama, mutta riskistä heikoimmin selviävä kaatuu ja silloin lisävelvoitteet kohdistuvat yhtiöille, jotka jo ennestään ovat heikossa tilanteessa. Näin ajateltuna tartuntariski on lisäriskikomponentti muun riskikehikon päälle.
- Käytännössä, jos yksi yhtiö olisi heikossa tilanteessa, niin erilaiset kannansiirtomahdollisuudet käytäisiin läpi, ja jos ratkaisua ei löytyisi, vasta sitten päädyttäisiin yhteistakuuseen.

4. Näkökohtia yhteistakuusta vahinkovakuutuksen osalta

a) Lakisääteisten vahinkovakuutusten yhteistakuujärjestelmät

Suomen lakisääteisissä tapaturmavakuutuksessa, liikennevakuutuksessa ja potilasvakuutuksessa on yhteistakuujärjestelmä. Kaikissa näissä vakuutusjärjestelmässä yhtiöiden yhteisvastuu ja yhteistakuumaksu määritellään ko. laeissa lähes sanasta sanaan samalla tavalla. Keskeisiä kohtia yhteistakuun määrittelevissä pykälissä (TyTAL 230 §; LiikVL 94§; PotVL 65 §, voimaan 1.1.2021):

- *Jos vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin johdosta korvaus jää joko osittain tai kokonaan turvaamatta vakuutuksenottajien lisämaksuvelvollisuuden toteuttamisen jälkeen, korvauksesta tai sen osasta vastaavat tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt yhdessä.*
- *Turvaamatta jäävä osuus rahoitetaan perimällä vuosittain yhteistakuumaksu niiltä vakuutusyhtiöiltä, jotka harjoittavat tämän lain mukaista vakuutustoimintaa maksuunpanovuonna.*
- *Yhteistakuumaksun suuruus määräytyy vakuutusyhtiön pakollisista vakuutuksista saaman taikka näillä vakuutuksilla katettavien riskien perusteella arvioidun vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa. Maksun suuruus voi olla vuodessa enintään kaksi prosenttia edellä tarkoitettusta vakuutusmaksutulosta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä yhteistakuumaksun suuruudesta.*
- *Maksu ja sen ennakko sekä viivästyskorko saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa säädetään.*

Näissä yhteistakuujärjestelmissä noudatetaan siis toimintavaltioperiaatetta. Yhteistakuun rahoitus hoidetaan jälkikäteisesti. Kattavuus on 100 -prosenttinen.

Lakisääteisten vakuutusten yhteistakuujärjestelmät kattavat noin 80 - 85 % Suomessa vahinkovakuutusta harjoittavien yhtiöiden ensivakuutuksen korvausvastuusta (ilman tasoitusmäärää).

b) Suomen yhteistakuu- ja R&R -järjestelmät suhteessa IGS -vähimmäisharmonisointiin

Edellä esitetyn perusteella voitaneen sanoa, että Suomen olemassa olevat yhteistakuujärjestelmät täyttävät EIOPA:n kannanottojen mukaiset vähimmäisharmonisointivaatimukset muilta osin paitsi koti-/toimintavaltioperiaatteen ja ennakkorahastoinnin osalta. Toisaalta 100 prosentin kattavuus ylittää vaatimukset.

Lakisäateisten vakuutusten osalta Suomen R&R-järjestelyillä pyritään turvaamaan korvaukseen oikeutettujen asema varsin tehokkaasti. Selvitysmiesten ensisijainen päämäärä on saada siirrettyä vakuutuskanta normaalina vakuutuskannan luovutuksena ”terveeseen” vakuutusyhtiöön. Tämähän olisi vakuutusturvien kannalta turvallisin ja sujuvin ratkaisu. Jos kannan luovutusta ei pystytä saamaan aikaan, siirretään korvaustoiminnan hoito lakisäateisten vakuutusten keskuselimille. (VYL 23 luku 21 §):

- *Finanssivalvonnan on määrättävä ajankohta, jolloin liikennevakuutuslain, potilasvahinkolain ja tapaturmavakuutuslain mukaisten vakuutusten vakuutuskanta ja sitä vastaava suhteellinen osuus vakuutusyhtiön omaisuudesta siirretään yhtiöstä Liikennevakuutuskeskuksen, Potilasvakuutuskeskuksen ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton hallinnoitavaksi.*

Tapaturmavakuutuslaissa, liikennevakuutuslaissa ja potilasvakuutuslaissa säädettyt selvitystilasäännökset pätevät tietysti vain suomalaisten yhtiöiden joutuessa selvitystilaan. Ulkomaisen vakuutusyhtiön joutuessa selvitystilaa vastaavaan tilaan pitäisi yhteistyössä ao. valtion viranomaisten kanssa pyrkiä turvaamaan korvauksiin oikeutettujen asema. Mahdolliset harmonisoidut R&R-säännökset saattavat tuoda jotain säännöspohjaa tähän liittyviin kysymyksiin.

Selvitystilaan joutumisen mahdollisuutta arvioitaessa on huomattava, että vahinkovakuutuksen osalta yhtiöllä on monien tuotelajien osalta oikeus päättää vakuutus sopimus vakuutuskauden loppuessa. Tämä irtisanomisoikeus mahdollistaa irtipääsyn huonosti kannattavista tuotteista ja siten yhtiön taloudellisen tilanteen parantumisen.

c) Muut vahinkovakuutukset

Vahinkovakuutuksen lakisäateisten vakuutusten lisäksi lainsäädännöllä pakollisiksi tehtyjä vakuutuksia ovat ainakin ympäristövastuuvakuutus ja rakennusvirhevakuutus, vaikkei niiden tarkkaa sisältöä laissa olekaan määrätty. Näiden vakuutusten volyymit ovat varsin pieniä.

Muiden kuin jo sattuneiden vahinkojen osalta vapaaehtoisissa riskihenkilövakuutuksissa voi olla tarpeita jonkinlaiselle yhteistakuulle. Vakuutusturvan jatkuminen pitäisi turvata ainakin tilanteissa, joissa vakuutettu ei esimerkiksi terveydentilansa heikentymisen vuoksi enää voisi saada sairausvakuutusta entisin ehdoin.

d) Yhteistakuujärjestelmä liikennevakuutukseen EU:ssa

EU:ssa valmistellaan liikennevakuutusdirektiivin (2009/103/EC) muutosta. Muutosehdotuksen 25a artiklassa säädetään liikennevakuutuksen yhteistakuujärjestelmästä, joka on hyvin samankaltainen Suomen nykyisen järjestelmän kanssa. Artiklassa säädetään myös kansallisesta elimestä, joka tarvittaessa huolehtisi korvausten maksamisesta selvitystilan aikana. Artiklassa on paljon säännöksiä siitä, miten selvitystilassa liikennevakuutusasioita hoidetaan rajat ylittävän toiminnan osalta.

5. Henkivakuutuksen erityispiirteet yhteistakuukysymyksissä

Henkivakuutuksen osalta yhteistakuujärjestelmään liittyy omat erityispiirteensä lähinnä kahdesta keskeisestä syystä:

1. Henkivakuutusyhtiöillä on edelleen korkeita sijoitustuottovaatimuksia vanhojen perustekorkolupausten takia, mikä kasvattaa tarvetta korkean markkinariskin hakemiseen, nostaa omien varojen volatiliiteettia sekä kasvattaa vakavaraisuuspääomavaatimusta. Henkivakuutusyhtiöillä on myös laajasti käytössä Solvenssi II:ssa siirtymätoimenpiteitä, jotka tuovat lisävaatimuksia pääomien vahvistamiselle. Nykyinen negatiivisen korkotason markkina heikentää yhtiöiden vakavaraisuuspääomia sekä haastaa yhtiöiden mahdollisuutta tavoitella sijoitustuottoja. Näiden tekijöiden johdosta yhteistakuujärjestelmälle voidaan ajatella syntyvän henkivakuutusten osalta astetta olennaisempi tarve kuin vahinkovakuutusten osalle.
2. Eläke- ja säästövakuutus sopimusten takaisinostoarvoihin voidaan liittää mahdollisesti ”talletussuoja”-tyyppinen tarve, koska yhtiön varat eivät vakuutusyhtiölain mukaan saa alittaa säästösummia vastaavaa vastuuvulkaa. Tällainen ”talletussuoja” taas toisi mahdollisesti huomattavia lisävelvoitteita mm. tuotteiden kuormitusrakenteeseen ja tuotetarjontaan. Henkivakuutusyhtiöitä velvoittaa kuitenkin sama lainsäädäntö kuin vahinkovakuutusyhtiöitäkin ja sekä henki- että vahinkovakuutuslajeista on löydettävissä EIOPAn opinionissa tarkoitettuja olennaisia turvia. Myös vakavaraisuuslainsäädäntö, kirjanpitolainsäädäntö ja IFRS-kirjanpitosäännökset ovat pääosin vakuutusyhtiöille yhteneväiset. Näistä seuraa velvoitteita yhtiöille esimerkiksi sen osalta, miten mahdollisen yhteistakuun synnyttämiä velvoitteita esitetään tilinpäätöksissä ja vakavaraisuusraporteissa

Kohdan 1) osalta riskiä henkivakuutusyhtiön konkurssille ja siitä mahdollisesti seuraavalle yhteistakuun tarpeelle voidaan arvioida liitteessä 1 esitetyn perusteella. Arvioinnissa on lähtökohtaisesti samat periaatteet kuin vahinkovakuutuksessakin. Suurena erona on kuitenkin henkivakuutuksessa tavanomaiset runsaasti säästöä sisältävät tuotteet, joiden merkitystä arvioitaessa on syytä pitää mielessä myös vertailu muihin säästötuotteisiin ja ehkä jossain määrin myös mahdolliset liittymät sosiaaliturvaan.

Yhtiön selvitystilassa hallitulla alasajolla (run-off) etuuksia turvaavat mm. seuraavat tekijät, jotka on syytä huomioida yhteistakuun mahdollista tarvetta arvioitaessa:

- Jo myönnettyjä asiakkaille annettuja lisäetuja voidaan hyödyntää yhtiön pääomittamisessa, mikäli tätä varten yhtiölle on pidätetty oikeus (lisäedut on myönnetty ehdollisena).
- Vastuuvulan riskimarginaali purkautuu ajan kuluessa vakavaraisuuspääomiin. Riskimarginaalin idean mukaisesti tämän pitäisi pystyä rahoittamaan myös lisäpääomituksen aiheuttamat kustannukset. Huomattakoon, että tällä hetkellä markkinahintaisen vastuuvulan riskittömän koron mukainen tuottovaade on jopa negatiivinen.
- Turvaavuusperiaate kirjanpidon vastuuvulassa ja hinnoittelussa tuo riski- ja kustannusliikkeelle positiivisen odotetun kehityksen
- Asiakkaiden poistuminen voi johtaa sekä tulevien voittojen- että tappioiden pienenemiseen, sopimusrajatulokinnan puitteissa.
- ’Gone concern’ – tyyppiset muutokset laskentaoletuksiin saattavat muuttaa oleellisestikin joitain markkinaehtoisen vastuuvulan osia.
- Vanhojen perustekorkoisten säästö- ja eläkevakuutusten osalta voitaisiin joutua tekemään toimenpiteitä VSL 20 a §:n mukaisesti, mutta olisi kuitenkin epäselvää, voitaisiinko laskea perustekorkojen tasoja tulevan takuun osalta ja asiakkaiden tasapuolinen kohtelu huomioiden, jotta paremmin mahdollistettaisiin mahdollinen turvan jatkuminen. Kuitenkin, jos selvitystilassa

säästösummat maksettaisiin asiakkaalle rahana, mitätöityisivät silloin kaikki tulevat perustekorkositoumukset.

Kohdan 2) osalta olennaista on, mitä lisävaatimuksia nykyiseen henkivakuutusmarkkinaan toisi, jos säästö- ja eläkevakuutuksiin syntyisi vaatimus varmistaa, ettei vakuutuksenottaja missään skenaariossa joutuisi kärsimään vakuutussäästöjensä määrän vähenemisestä. Tällöin joudutaan ottamaan kantaa mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä on todennäköisyys sille, että R&R- ja selvitystilasäännöksistä huolimatta vakuutussäästöjen määrää jouduttaisiin vähentämään ja mikä on tämän vähennyksen euromääräinen odotusarvo. Tätä asiaa tarkastellaan liitteessä 2.
- Tällaisen mahdollisen vähennyksen kompensoinnissa yhteistakuun avulla olisi siis ratkaistava mm. :
 - Koskisiko yhteistakuu voimaantullessaan vain sen hetken jälkeistä uusmyyntiä (jolloin yhteistakuun vaikutus voitaisiin huomioida uusien vakuutussopimusten hinnoittelussa) vai myös vanhoja sopimuksia (jolloin myös vanhojen sopimusten kuormitusrakennetta pitäisi muuttaa)?
 - Miten yhteistakuun kustannus jaettaisiin toimijoiden kesken ja mitkä olisivat odotetut markkinavaikutukset?
 - Miten järjestelyä hallinnoitaisiin ja valvottaisiin?
 - Rahastoitaisiinko vakuutuksenottajalle yhteistakuusta muodostuva etu ennakoon vai jälkikäteisesti? Jos päädyttäisiin etukäteisrahastointiin, niin tulisi ratkaista, tuotaisiinko tarvittava maksu kuormitusrakenteeseen 'vakuutusmaksuveroksi', yhtiökohtaiseksi 'toimialamaksuksi' tai osaksi vakuutuksentuottojen kehittymistä tai jollain muulla tavoin?

6. Yhteenveto ja johtopäätöksiä

Yhteenvetona eri näkökulmista voidaan todeta, että:

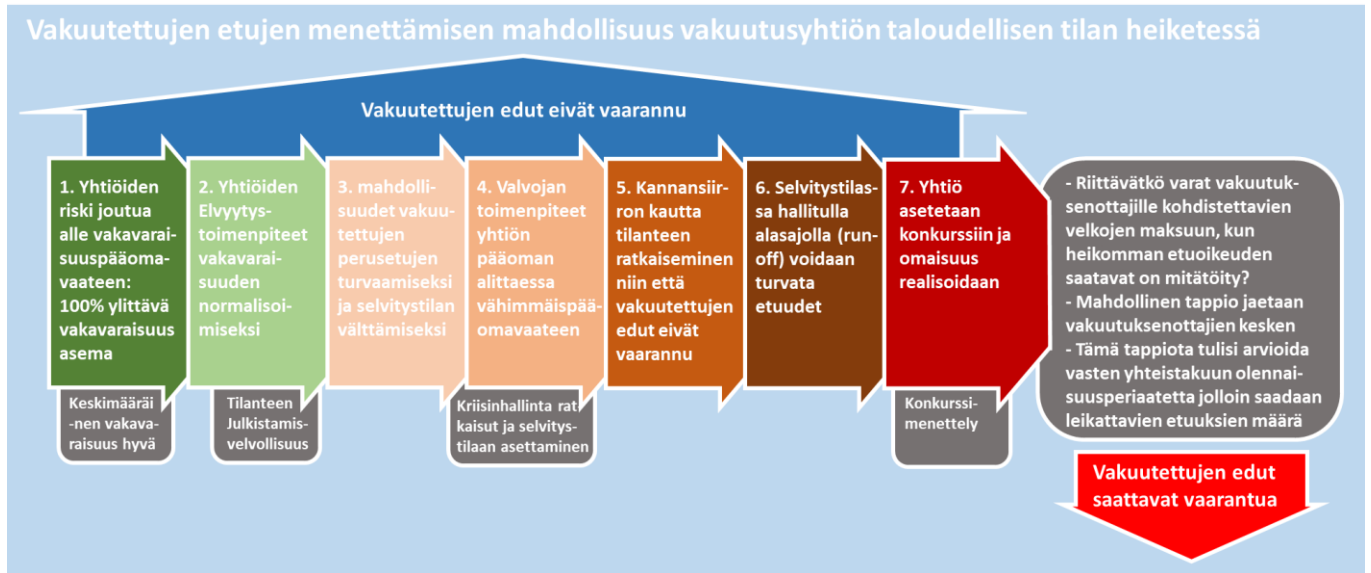
- Solvenssi II on merkittävästi parantanut eurooppalaisten vakuutusyhtiöiden riskienhallintaa, vakavaraisuuden arviointia ja turvaavuutta ja siten pienentänyt todennäköisyyttä vakuutettujen etujen menetyksille. Samalla on pienentynyt myös tarve yhteistakuujärjestelmille.
- Kotivaltioperiaate sopii huonosti yhteistakuusäännösten yksinomaiseksi harmonisoinnin periaatteeksi.
- Ennakkorahastointi soveltuu huonosti yhteistakuun kustantamiseen erityisesti runsaasti säästöä sisältävissä vakuutuksissa.
- Riski- ja säästövakuutuksia varten tarvitaan erilaiset periaatteet ja säännökset mahdollisessa harmonisoinnissa.
- Erillisen viranomaisen perustaminen elvytys- ja kriisinratkaisu (R&R) -vaiheiden ja yhteistakuun hoitoa varten on tarpeetonta.
- Suomen näkökulmasta nykyisten lakisääteisten lajien yhteistakuujärjestelmien säilyminen on ensisijainen tavoite ja mahdollinen harmonisointi ei saisi vaikeuttaa niiden kattavuutta ja toimivuutta.
- Suomen näkökulmasta ja varmaan yleisemminkin suurimmat puutteet vaikeuksiin joutuneen vakuutusyhtiöiden asiakkaiden etujen turvaamisessa liittyvät epäselviin ja puutteellisiin toimivaltasuhteisiin rajat ylittävässä tarjonnassa. Tämän takia R&R-vaiheiden riittävä harmonisointi

ja erityisesti toimivaltasuhteiden määrittely rajat ylittävässä tarjonnassa on selvästikin ensisijainen tehtävä. Yhteistakuullehan syntyy tarve vain silloin, jos R&R-vaiheessa epäonnistutaan.

- **Yhteistakuusäännösten ja niiden harmonisoinnin tarpeellisuutta ja rakennetta voidaan objektiivisesti arvioida, vasta kun tiedetään, millaiseksi R&R-vaiheet ja niiden harmonisointi muodostuvat.**

LIITE 1 – Vakuutusyhtiölaki ja selvitystila

Tässä liitteessä kuvataan yleisellä tasolla, miten Suomen vakuutusyhtiölaki säätelee vakuutusyhtiön selvitystilaan joutumista ja selvitystilan aikaisia toimenpiteitä ao. kuvan mukaisesti.

1. Vakuutusyhtiön riski joutua alle ylemmän vakavaraisuuspääomavaateen (SCR)

Nykyinen Solvenssi I I-lainsäädäntö ja sen määrittelemät riskienhallinnalliset ja valvonnalliset vaatimukset ovat parantaneet huomattavasti vakuutusyhtiöiden riskienhallintaa ja riskeihin varautumista. SCR:n turvaavuustaso on korkea mitoitettu kerran-200-vuodessa tasolle, mutta markkinakäytäntö ja valvonta ovat johtaneet siihen, että yhtiöiltä edellytetään vähintään noin 150 – 200 % pääomia suhteessa SCR:ään.

Yhtiöt tekevät vuositason laajamittaisen ja kokonaisvaltaisen oman selvityksen (ORSA) riskitasoistaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. ORSA vaatii yhtiön hallituksen hyväksynnän. Myös tämä tuo laajamittaista tietämystä riskistä joutua huonoon vakavaraisuustilanteeseen.

2. Elvytystoimenpiteet vakavaraisuuden normalisoimiseksi

Vakavaraisuuslainsäädäntö asettaa keskeisimmät toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä eri tasoisten vakavaraisuusvaateiden alittuessa. Käytännössä tässä vaiheessa yhteydenpito valvojan kanssa on tiivistä ja toimenpiteitä tehdään aktiivisesti yhtiöissä riskitasojen madaltamiseksi. Ennen varsinaisia pääomituksia kysymykseen tulevat mm. markkinariskin vähentäminen, suojaustoimenpiteet johdannaisilla, jälleenvakuutuksen lisääminen ja mahdollisesti tiettyjen kannattamattomien tuotelinjojen maksutulon vähentämistoimenpiteet.

Yhtiöt joutuvat julkistamaan heikon tilanteensa vakavaraisuuden alittaessa tason $75\% \times \text{SCR}$. Tämä luo huomattavan käytännön pakotteen sille, että tilanne saataisiin normalisoiduksi jo ennen julkistusvaatimusalueelle joutumista.

3. Vakuutusyhtiölain mukaiset mahdollisuudet vakuutettujen perusetujen turvaamiseksi ja selvitystilan välttämiseksi

Likviditeetin suojaamiseksi korvausten maksamista voidaan viivästyttää Finanssivalvonnan sallimissa määräajoissa. Erityisesti henkivakuutusyhtiössä voidaan pääomittamisessa hyödyntää jo myönnettyjä asiakkaille annettuja lisäetuja, jos yhtiö on tätä varten pidättänyt oikeuden.

4. Valvojan toimenpiteet yhtiön pääoman alittaessa vähimmäispääomavaateen MCR (MCR:n tulee olla välillä 25 – 45 % SCR:stä)

Yhtiö asetetaan selvitystilaan ja toimilupa perutaan, jolloin mm. uusien vakuutusten tarjonta loppuu. Samalla valitaan yksi tai useampi selvitysmies hallituksen, toimitusjohtajan ja mahdollisen hallintoneuvoston tilalle. Lisäksi Finanssivalvonnalla on oikeus määrätä yksi tai tilanteesta riippuen useampikin selvitysmies. Selvitysmiehet hoitavat vakuutusyhtiön asioita selvitystilan aikana.

5. Ensisijainen tavoite on kannansiirto toiseen vakuutusyhtiöön

Kannansiirrolla pystytään turvaamaan vakuutetut edut täysimääräisesti. Solvenssi II:n mukana tullut vaatimus arvioida vastuuvélka markkinaehtoisesti tukee vahvasti kannansiirtotavoitteen onnistumista. Vastuuvélkaan sisältyvän riskimarginaalin mitoituksen ideahan on, että marginaalin avulla pystytään markkinaehtoisessa kannansiirrosta rahoittamaan mahdollisen lisäpääomituksen aiheuttamat kustannukset. Yleensä myös vakuutuskannalla on rahassa mitattava myyntiarvo, vaikkei se taseessa näykhään. Tietenkin kannan vastaanottavalla yhtiöllä on oltava käytössään tarvittavat pääomat, tarvittava strateginen tahtotila ja usko synergiaetujen saavuttamiseen.

6. Selvitystilassa hallitulla alasajolla (run-off) pyritään turvaamaan etuudet

Siinäkin tapauksessa, että kannansiirtotavoitteeseen ei päästä, todennäköisyys merkittäviin etujen menetyksiin on pieni. Etujen menetys tarkoittaisi, että yhtiön velat ylittäisivät varat; ts. yhtiön nettovarallisuus olisi selvitystilan aikana pienentynyt vähintään MCR:n verran. Tällaista kehitystä vastaan puhuu mm. se, että vastuuvélkaan sisältyvä riskimarginaali purkautuu yhtiön tulokseen ajan kuluessa. Kirjanpidon vastuuvéllassa ja hinnoittelussa noudatettava turvaavuusperiaate tukee sitä, että myös riski- ja kustannusliikkeen odotettu kehitys on ylijäämäinen.

7. Toimenpiteet konkurssissa

Selvitystilan johtaessa konkurssiin vakuutussaavat ovat ensisijaisia. Jos heikomman etuoikeuden saatavien mitätöimisen jälkeenkin syntyy tappiota, se jaetaan vakuutusetujen suhteessa.

LIITE 2 – Yhteistakuun tarpeen todennäköisyys

Tässä liitteessä kuvataan esimerkin avulla, mitä suuruusluokkaa konkurssin todennäköisyys voisi olla ja minkä suuruiseen vakuutuksenottajan tappioon mahdollinen konkurssi voisi johtaa. Varmemman kuvan saamiseksi asiaa tarkastellaan muutamalla vaihtoehtoisella lähestymistavalla.

Esimerkkiä varten muodostetaan kuvitteellinen henkivakuutusyhtiö Joukahainen, joka tarjoaa vain matalan perustekorona eläkevakuutuksia ja jonka taseen vastuuvélka kostuu yksinomaan tästä vakuutuslajista. Yhtiöllä on vakavaraisuuspääomaa 450 M €, joilla se kattaa riskejään, joita tässä tapauksessa tulee merkittävimmin markkinariskistä. Markkinariskiä yhtiö joutuu ottamaan sekä sijoitustoiminnassa että vastuuvélan arvostusmuutosten kautta. Markkinariski johtaa 300 M €:n vakavaraisuuspääomavaateeseen, ja yhtiön vakavaraisuusasemaksi muodostuu 150 %. Oletetaan, että toimintavuoden X lopussa yhtiöllä on 100 000 vakuutettua. Seuraavassa taulukossa esitetään tilanne tiivistettynä.

Henkivakuutusyhtiö Joukahainen (luvut M€)	Vuonna X
Sijoitusomaisuus käyvin arvoin	2 000
Pääomat	450
Vastuuvélka	1 550
Vakavaraisuuspääomavaade SCR	300
- Vakavaraisuusasema	150 %
Vähimmäispääomavaade MCR	90
Vakuutettuja	100 000

Mahdollisen vakuutettujen etujen tappion laskemiseksi valitaan tarkasteluun kolme vaihtoehtoista todennäköisyysjakaumaa, Normaalijakauma, sekä paksuhäntäisempiä edustavat Log-normaalijakauma ja T-jakauma. Kaikki jakaumat kalibroidaan Solvenssi II:n määritelmän tasolle, niin että VaR 99,5% suuruisen tappion raja vastaa SCR:n määrää euroissa mitattuna. Tämän jälkeen näin saadulla keskihajonnalla tarkastellaan tappion ja sen suuruuden todennäköisyyttä. Tätä varten lasketaan tappion odotusarvo, expected shortfall. Menetelmä on yksinkertaistettu (mm. kokonaisriskiin liittyvät monimutkaisuudet, kuten yhteisjakaumat ja korrelaatiot, ohitetaan). Saatavat tulokset kuvaavat silti riittävän hyvin tappioiden ja niiden suuruuksien todennäköisyyksien suuruusluokkaa.

Tuloksena saadaan (taulukko alla), että konkurssin todennäköisyys kaikilla tarkastelluilla jakaumilla on erittäin matala, 0,1 % – 0,4 % ja että kokonaistappion odotusarvo toteutuessaan vaihtelee välillä 25 – 50 M €. Suhteutettuna vastuuvélkaan vaihtelu on välillä 1,6 % – 3,2 % ja jaettuna vakuutetuille 250 € - 500 €. Kun tappion määrän painottaa tappion tapahtumisen todennäköisyydellä, eli hakee tappioriskin hintaa, niin määrät jäävät erittäin mataliksi; kokonaisriski 2500 € – 20 000€ ja vakuutettuja kohden enintään 0,2 €.

Tämä esimerkki on siis yksinkertaistettu, mutta se antaa kuitenkin karkean käsityksen suuruusluokista. Erilaiset todennäköisyysjakaumat tai tarkemmat tarkastelut voisivat helposti kasvattaa häntätodennäköisyyttä. Silti esimerkiksi 10-kertainenkin riski jättäisi kokonaishinnan vielä erittäin matalaksi. Lisäksi on huomioitava, että todellisuudessa vakavaraisuusasemat vaihtelevat, johdon

päätöksenteko aktiivisesti vähentää riskiä ja erilaisia vastasyklisiä komponentteja on laskennassa paljon, mitkä kaikki myös vaikuttaisivat tappiotodennäköisyyksiin.

Vakuutettujen mahdollinen tappio * (pääomat loppuvat)	Normaalijakauma	LogNormaalijakauma	T-jakauma
Odotusarvo (0% tuotto-odotus)	2 000	2 000	2 000
Keskihajonta jolla VaR 99,5 vastaa SCR:ä (M€)	121	110	105
Tappiotodennäköisyys tällä keskihajonnalla	0,01 %	0,01 %	0,04 %
Tappion odotusarvo (Expected shortfall) (M€)	-25	-35	-50
Tappio toteutuessaan suhteessa vastuovelkaan	-1,6 %	-2,3 %	-3,2 %
Tappio toteutuessaan vakuutettuja kohden (EUR)	-250	-350	-500
Tappion kokonaishinta (todennäköisyyspainoitettu odotusarvo) (EUR)	-2 500	-3 500	-20 000
- vakuutettua kohden (EUR)	-0,025	-0,035	-0,2

*) Luvut tuotettu simuloimalla, eivätkä siten ole tarkkoja arvoja ko. todennäköisyysjakaumista

Mahdollisen tappion määrää voi arvioida myös seuraavilla tavoilla:

- Reittaajat mittaavat konkurssitodennäköisyyttä antaessaan yhtiöille reittaustasoja. Esim. S&P:n datassa (*S&P global 12.2.2019, With European Insurers Well Positioned For Economic Uncertainty, Focus Shifts To Future*) eurooppalaiset vakuutusyhtiöt (ne joilla oli S&P:n reittaus) olivat keskimäärin A (stable) -reitattuja. Tämän reittaustason mukainen konkurssitodennäköisyys vuodessa on 0,5 %, mikä olisi suurempi kuin mitä Solvenssi II:n kehikko kertoo, koska EU vakuutusyhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuus hyvä, jopa n. 200 %. Reittaustasoissa asteittainen konkurssi saatetaan katsoa toteutuneeksi jo vähimmäispääomavaateen alittamisen jälkeen. Silti tappioriski jäisi hieman korkeammaksi kuin Solvenssi II:ssa.
- EIOPAn stressitestissä 2018 mitattiin yhtenä kohtana eurooppalaisten vakuutusryhmien varojen suhdetta velkoihin ja kuinka se muuttuu perustilannetta vasten asetettuja stressejä: korot laskevat ja markkina heilahtaa hieman (scen 1) tai korot nousevat ja tapahtuu vakava markkinastressi (scen 2). Stressitesti kattoi 5,7 triljoonaa € EU:n vakuutusyhtiöiden vastuuveloista eli noin 66 % markkinasta. Vertailu vastuovelkaan on mielekästä, kun tarkastellaan asiaa yhteistakuun tarpeen näkökulmasta. Stresseissä, ilman siirtymäsäännöksiä mitaten, kolmen ryhmän varat alittivat niiden velat 17,5 mrd €:lla (scen 1) ja 4,1 mrd. €:lla (scen 2). Stressitestiin osallistui yhteensä 42 ryhmää (kansallisesti enemmänkin, mutta tulokset eivät yhteenvedossa mukana), joten 3 tästä määrästä on suhteellisen pieni. Toisaalta tappion suuruus on erittäin pieni suhteessa vastuovelkaan; 0,31 % (scen 1) sekä 0,07 % (scen 2). Vaikka tulos ei kerro todennäköisyyksistä, se antaa kuvan alan kestävydestä sekä yhteistakuun tarpeesta vakuutuksenottajien suojan kannalta. Mielenkiintoista on, että verrattuna laskentaesimerkin lukuihin määrät ovat huomattavasti matalampia.